

- Վարդանեան Հ. Ա. Բառարանական դիտողութիւններ. Դասական շրջան: Դ. Ազգ. Մ. ճ.: Վիեննա 1923, 8°, էջ 130:
- Ակիւնեան Հ. Հ. Բանի տեսակ թուական ծանօթեր Հայոց: 1. Թեոդիկ, Ամենուն տարեցոյցը, ԺԻ, 1923, 51—57: — Ութը տեսակ կը թուէ 1. Ամարաշուրթեան: — 2. Աշխարհի: — 3. ըստ Անդրեասայ. Բ. ըստ Եւս. Կեսարացոյ կամ Եօթանասնից թարգմանութեան, Գ. ըստ Ս. Ասողկան: — 4. Հոռոմից կամ Յունաց թուական: — 5. Քրիստոսի թուական. — 6. Ծննդեան. Բ. Յետ խաչելութեան Բ. Ի. Գ. Լուսաւորչի (301): — 5. Հայոց թուական: — Բուն տօմար Հայոց (551/2): Բ. Սարկաւազի կամ նոր շրջանի (1084): Գ. Ազարիայի կամ փոքր թուական Հայոց (1616): — 6. Ինդիկտիս: — 7. Ողմպիադ: — 8. Հիմք: — Արտոյ. Յովակիմեան, տպ. Կ. Պոլիս 1922, 8°, էջ 8:
- Ubaldo Faldati: S. Ireneo, Esposizione della predicatione apostolica. Ի շարս Scrittori cristiani antichi, N. 6. Roma 1923, էջ 170:
- Ո. Կ. Երկու հնագիւր պատմականներ. Բ. Չ. Մ. 2, 1923, 33—34: Մին վենետիկեան ձեռագրէ, պատմական բովանդակութեամբ, միւսը՝ Յիշատակարան (ՌճԻԷ) Հալեպի մէկ Սաղմոսագրքին (ՌԿԼ):
- Ակիւնեան Հ. Ն. Միջնադարեան բանաստեղծ խաչատուր խառնակ երէց Կաֆայի. Դիցաւան (Պոռուրեանի) 1923, Ա, 138—142:
- Մատենագրական հետազոտութիւններ, Վիեննա 1922: Գրեւ. Ս. Յ. Արեգ, Բ, 1923, 254—255:
- Macier Fr.: Notices des Manuscrits Arméniens ou relatifs aux Arméniens vus dans quelques Bibliothèques de la Péninsule Ibérique et du Sud-Est de la France. — Rev. Et. Arm. II, 2, 1922, 234—291 (վերջ): Մարտիլ. Ս. Միրզայեանց ունի երկու նորագոյն 2. հոգեւոր պարուհակութեամբ, պատկերազարդ, յիշատակարաններով առատ: Մանրամասն նկարագրութիւն, էջ 234—255: — Carpentras, Գաղաքային Մատենադարան. 22 թիւ 1798 (ԺԵ դար), 1816 (ԺԶ—ԺԷ), 1818 (ԺԷ) Հայկական նիւթեր լատիներէն լեզուաւ (էջ 250—269): — Avignon, Գաղաքային Մատենադարան, 2, թիւ 289, թ. 1—2 (հրտ. լուստիպ), լատիներէն լեզուաւ «խօսք վասն արեւելեան մոլորութեանց» (էջ 269—276): — Avignon, Archives Départementales. Jean Althen Հայոց մասին յիշատակութիւններ, էջ 276—282: — Lyon, Գաղաքային Մատենադարան, երեք հայերէն 22 (էջ 282—285): — Ուսումնասիրութեան ընթացքին պատահած անուններու ցանկը էջ 286—291:
- Գրիգորեան Մ. Հայկական հին ձեռագիրներ Լոնտոնի Բրիտանական թանգարանում: Բ. Չ. Մ. 2, 1923, 5—7, 66—69, 101—104, 135—138:
- Թորգոմեան Վ. Հայ բժշկական ձեռագիրք Ս Ղազարու վանքին: Բ. Չ. Մ. 2, 1923, 7—11, 39—43, 69—71, 104—107, 138—142: Ա. Գաղիկ Հեթումեան բժշկարան, Բ, Գրիգորի Նիւսեացոյ Յաղագս բնութեան մարդոյն:
- Tchobanian A.: La roseraie d'Arménie, II. tome, Paris 1923, XXI+341: — Գրեւ. Ս. Յ. Արեգ, Բ, 1923, 190—191: — Ապագայ, 7, 1923, թիւ 20, Թրգմ. Journal des Débats: — Հայաստանի Չայն, Ա, 1923, թիւ 41. — Պայքար, Ա, 1923, թիւ 116. — Նոր Օր, Բ, 1923, թիւ 53. Թրգմ. Eclair: — Ե. Մ. Պայքար, Ա, 1923, թիւ 102, 103: — Ա. Չօպանեան, Վարդենիք Հայաստանեայց (Ներածութիւն) Կոչնակ, ԻԳ, 1923, էջ 517—519, 552—553, 588—689, 628—629:
- Ե. Մ. Ներսէս Շնորհալի. Պայքար, Ա, 1923, թիւ 104: Քաղաւած Չօպանեանի «Վարդենիք»-էն:
- Չօպանեան Ա. Կոտանդին Երզնկացի, Պայքար, Ա, 1923, թիւ 105, 106, 107: Կը թարգմանէ իւր «Վարդենիք»-էն Կ. Նուիրուած ուսումնասիրութիւնը:
- Ե. Մ. Խաչատուր Կեչարեցի եւ Քրիկ: Պայքար, Ա, 1923, թիւ 108:
- Ա. Չօպանեան՝ Քրիկ: Կոչնակ, ԻԳ, 1923, 19—21, 42—44, 104—108, 136—138: — Գրիգոր Խաթիցի, Չաք. Գնունցի, եւ Յովսէփ Սեբաստացի, Պայքար, Ա, 1923, թիւ 109: — Յովհ. Թիւրքաճեանի եւ Սիմէոն Ապարանցի. Անդ, 110: — Նահապետ Բուշակ, Անդ, 111: — Անանուն բանաստեղծութիւնը. Անդ, 114:
- Բասմաջեան Կ. Յ. Նորին Քրիկանն ասացեալ վասն Արղուն Ղանին եւ Բուշայի: Կոչնակ, ԻԳ, 1923, 264—265:
- Երեմեան Ա. Սոցիալական մօտիւններ Միջնադարեան հայ քնարերգութեան եւ աշուղական գրականութեան մէջ. Արեգ, Բ, 1923, 115—124: I. Քրիկ (1230—1310): II. Մկրտիչ Նաղաշ: III. Աշուղ Զիւնի: IV. Տէր Կարապետ:
- Seth M. J.: Madras The Birth Place of Armenian Journalism. The New Empire, Calcutta 1923, May 14. — Յար. Շմաւոնեան, հիմնադիր Աղաբարի, առաջին հայ լրագրին, 1794ին: Հմտ. նաեւ ՀԱ. 1923, էջ 237—241. «Տէր Յարութիւն Շմաւոնեան, հիմնադիր հայ հրապարակագրութեան»:
- Նշանեան Մ. Վրդ. Գրիգոր եպ. Շղթայակիր. Թեոդիկ, ԺԻ, 1923, 385—387: Անիկ նամակ Գր. Շղթայակիրէ, ուղղուած Կ. Պոլսոյ սեղանաւորներուն եւ հացագործներուն, էջ 387—389:
- Պաշալեան Լ. Le cinquantenaire de la Mort du poète Arménien Bédros Tourian. Rev. Et. Arm. II, 2, 1922, 327—330:
- Չօպանեան՝ Bédros Tourian. Sa vie, son oeuvre. Անդ, էջ 330—337, 337—341 երգերէն նմոյշներ Չօպանեանի Քրանս. Թարգմանութեամբ:
- Ե. Մ. Լեզու գրականութիւն, յեղային գոյութիւն: Պայքար, Ա, 1923, թիւ 1, 2, 4, 5, 6:
- Երեմեան Ա. Չահարմահալի հայ ժողովրդական բանահիւսութիւնը: Ազգ. Մ. Ղ. Վ. Վիեննա, Միւսպ. 1923, 8°, է + 81:
- Զգոն՝ Դանիէլ Վարուժան (Կենսագրական գիծեր): Նոր շարժում, Ա, 1923, 112—115:
- Յակոբեան Ս. Ռուբէն Զարդարեան (գաւառական վէպը): Արեգ, Բ, 1923, 104—108, 224—230, 301—304, 361—363:
- Մամուրեան Մ. Դեմիքի մը անհետացումը: Գրիգոր Չիլիկիերեան (1837—1923): Պայքար, Ա, 1933:

- Թիւ 57: Ջոն, Արեւ, 1923, Թիւ 76, 77. Ճա-
կատամարտ, ԺԳ, 1923, Թիւ 1319. — Նոր օր,
Բ, 1923, Թիւ 34:
- Ջոն' Յովհ. Թումանեան, Արեւ, Թ, 1923, Թիւ
102—193:
- Ս. Յակոբեան, Յ. Թումանեան (ընդհանուր աղ-
նարկ) Արեւ, Բ, 1923, 129—133, 215—223,
357—360, 412—416:
- Նազարեան Տ.՝ Յովհաննէս Թումանեան: Արմէնիա,
ԼԸ, 1923, Թիւ 37, 38:
- Ահարոնեան Վ.՝ Յովհ. Թումանեան, Հայաստանի
Չայն, Ա, 1923, Թիւ 37, 47:
- Հ. Շէմս' Յ. Թումանեան, Ճակատամարտ, ԺԳ,
1923, 1339:
2. Պաշտեան' Յովհաննէս Թումանեան: Ապագայ, Գ,
1923, Թիւ 19: Գ. Իփէկեան, Արեւ, Թ, 1923,
Թիւ 99, 122, 123: — Աբեղեան Արտ., Հայրենիք,
ԻԳ, 1923, Թիւ 3345—3350:
- Մակինցեան' Բանաստեղծ Յ. Թումանեանի մահը:
Ժողովուրդի Չայնը, Ե, 1923, Թիւ 13, 71. —
Պաշար, Ա, 1923, Թիւ 100: — Գ. Մ., Յ. Թու-
մանեան, Հայաստան, Ե, 1923, Թիւ 344—5: —
Ռէն, Յուսաբեր, Թ, 1923, Թիւ 18, 19, 20,
22, 23. — Մխիթարեան Գ., Նոր շարժում, Ա,
1923, էջ 153—156, 173—176, 188—190, 204—207,
223—225, 242—245:
- Մակինցեան Պ.՝ Վահան Տերեանի մահն ու մա-
թերաբան' Նորբ, Թիւ 1, 1922, էջ 97—102: Ինչ-
պէս է ծագել Ռուսթաւելի Շոթայի «Ընձենա-
ւոր» թարգմանութեան միտքը Վահան Տերեանի
մէջ: Անդ, 114—116: Իսկ թարգմանութիւնը՝ էջ
117—119: — Մառ (Թրգմ. Գալանթար)՝ ԻՄ Ու-
սանդ Վ. Տերեանի յիշատակին («Ընձենաւոր»
թարգմանութեան առիթով): Անդ, 120—126:
Թարգմանութեան առիթով: Անդ, 120—126:
Երեմեան Ա.՝ Եղիշէ Չարենց եւ իր բանաստեղծու-
թիւնները: Արեւ, Բ, 1923, էջ 57—61:
- Չարենց Եղիշէ՝ «Երկերի ժողովածու» Ա. 330, Բ.
280: Պետական հրատարակութիւն: Մոսկուա 1922,
— Գրիտ, Մակինցեան Պ., Նորբ, 1922, Թիւ 1,
էջ 287—299:
- Ա. Վաղինա՝ Երուանդ Մեսիանեան, Գրագէտը հրա-
պարակագիրը եւ հասարակական մարդը (իր նոր
հրատարակութեանց առիթով): Նոր օր, Բ, 1923,
Թիւ 24, 30:
- Վահէ Հայկ՝ Գրական Տարին 1922ին (Արագ նշմար-
ներ): Նոր օր, Բ, 1923, Թիւ 1:
- Միսաք Մեծարենց՝ Անտիպ էջեր՝ Մեծարենցէն:
Թեոդիկ, ԺԷ, 1923, 78—83:
- Հրանտ Ասատուր, Խաչատուր Միսաքեան Բարիգի
մէջ, 1848—1872, Թեոդիկ, ԺԷ, 1923, 108—120:

Հ. Ս. ԿՈՂՆԱՆ

Ա Յ Ի Ե Ի Ա Յ Ի Բ

1. -Ժողով մասնիկը Սեբաստիոյ գաւա-
ռաւարդատին մէջ: — Գրանիկոնի Ա, էջ 68
«Եւ զկէս պարսպացն ի նիւթծուն աղիւսոյ եւ
ի նաւթէ շինէր» հատուածի ընդգծուած բառը
որքան ալ մեր մատենագրութեան մէջ մէկ ան-
գամ միայն գործածուած է, կը խորհիմ թէ
գոյութիւն ունեցող բառ մըն է, եւ ենթադրու-
թիւններու վրայ հիմնուելով «կասկածաւոր»,
«անիմաստ»¹ հռչակել անտեղի կը համարիմ
եւ մեղանչում մը նախնեաց մատենագրութեան
դէմ:

Սեբաստիոյ բարբառին մէջ այդ կաղմու-
թեամբ ունինք բաւական թուով բառեր, այս-
պէս.

Կտործուն = կտորածոյ = կտորներով
շինուած (առարկայ), կտորներէ կարուած
(զգեստ):

Ոլործուն = ոլորածոյ, լաւ ոլորուած
(դերձան):

Հուսծուն = հիւսածոյ. հիւսեալ, (որմ'
քարով աղիւսով հիւսուած, շարուած). արծաթ
կամ ոսկի թելերով հիւսածոյ (զարդեղէն,
ապարանջան):

Թափծուն (թափել = ձուլել) = ձու-
լածոյ:

Շինծուն = շինածոյ, շինեալ, կեր-
տեալ:

Աւլլծուն-ժողովրծուն = աւլուած, ժո-
ղովուած, մաքուր, կոկիկ տուն:

Փործուն = փորուածոյ, պեղեալ:

Պլործուն = պլորածոյ, պլորուած, պա-
րուրեալ:

Գարձեալ սա առածաձեւ ասացուածին մէջ.
«Խելք կայ ուսծուն, խելք կայ՝ ըուս-

ծուն»²
Ուսծուն՝ ուսածոյ, ուսեալ, արուես-
տական:

Բուսծուն՝ բուսածոյ, բնածին (խելք,
հանճար): Արդ Գրանիկոնի թարգմանչին գրչին
տակ եկած սա նիւթծուն բառը ինչու չի նշա-
նակեր՝ նիւթածոյ, նիւթեղինեալ, պատրաս-
տուած (աղիւս):

¹ Հանդ. Ամսօրեայ 1922, էջ 652, «Բառարանական
նոր Գիտողութիւններ» Հ. Ա. Վարդանեանի: